

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Practica Theologiae Mysticae

Gelen, Victor

Coloniae Agrippinae, 1652

Articulus Primus. Ex amißione originalis Iustitiae, profluere omnium vitiorum radicem, non nisi virtutum, & diuini amoris exercitiis sanandam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9766

lem instructionem, & praxin adeptam, hoc vt conuenientiori loco, subijcere oportuit, & dicere,

- I. Ex amissione originalis iustitia profuere omnium vitiorum radicem, non nisi virtutum, & amoris diuini exercitijs sanandam.
- II. Exercitium mortificationis, & virtutis, in actibus certis, & determinatis, est omninò necessarium.
- III. Quod sensibilis deuotio ordinetur ad lenimentum natura corrupta, virtutis, & charitatis exercitia.
- IV. Quod sensibilis deuotio, ne exponatur gula spirituali, visionibus, & illusionibus Demonum, sobriè accipienda sit.
- V. Tempore orationis mentalis inordinatam violentiam cauendam esse.
- VI. Quod tempore orationis mentalis, super omnia sincerus animus erga Deum sit spectandus.
- VII. De modo se habendi circa distractiones tempore orationis mentalis.
- VIII. De modo se habendi in tentationibus.
- IX. De quibusdam impropriis causis priuationis, tædij spiritualis, & subtractionis sensibilis deuotionis.
- X. In ariditate vim irascibilem per actus rectæ intentionis, & resignationis excitandam esse.

ARTICVLVS PRIMVS.

Ex amissione originalis Iustitia, profuere omnium vitiorum radicem, non nisi virtutum, & diuini amoris exercitijs sanandam.

Infelix ego homo, rectè inclamat Apostolus, a quis me liberabit à corpore mortis huius. Video enim, inquit, aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ est in membris meis; quia non quod volo bonum, hoc facio; sed quod nolo malum, hoc ago. Eiusmodi autem repugnantiam cum quilibet in se plus minus ita experiatur, vt in mystica exercitatione, quam

plurimum sentiat impedimenti, perfectionis spiritualis amantes, & qui pro Domino non ita certant, quasi aërem verberantes; sed castigantes corpus suum, & in seruitutem redigentes; dum volunt facere bonum, quod reperiunt adiacens malum radicitus extirpare gestiunt, & sollicitè conantur. quod cum maximè sit necessarium, pro faciliori notitia & praxi tria hic dicenda erunt: Primò, vnde dicta repugnantia profluat. Secundo, quod virtutum moralium, & Theologicarum; Tertio autem diuini amoris infatigabilibus exercitijs, sananda sit. Ad primum ergò quod attinet, sciendum est quod [Deus fecit Hominem rectum. b erat autem recti-

a Rom. 7. b S Thom. I. p. quest. 95. n. 1. c.

rectitudo secundum hoc, quod ratio subdebatur Deo; rationi vero inferiores vires; & animæ corpus. Prima autem subiectio erat causa & secundæ, & tertiæ. quam diu enim ratio manebat Deo subiecta, inferiora ei subdebantur: [posteaquam verò a præcepti facta est transgressio, confestim gratia deserente diuina, de corporum suorum nuditate confusi sunt, senserunt enim motum inobedientis carnis suæ, tanquam reciprocam pœnam inobedientiæ suæ; Ex quo datur intelligi, deserente gratia, soluta est obedientia carnis ad animam; quod per gratiam in anima existentem inferiora ei subdebantur.] atque ita [ex dissolutione harmoniæ b originalis iustitiæ,] subsecutus est [linguor e naturæ, id est, inordinata dispositio: [idque [non vt pura priuatio, sed vt habitus d corruptus, & inordinatam dispositionem partium animæ] causans. hinc ergo sequitur, quod omnes defectus e virtutum possint reduci ad peccatum originale, in quantum includuntur in carentia originalis iustitiæ, quæ totam animam perficiebat.] hoc ipsum autem principaliter in tribus animæ viribus quam maximè videre licet. Primò enim vis rationalis admodum obscurata est, & mentis hebetudine obuoluta, ita vt ad primam, & summam veritatem sese habeat, vt oculus noctuæ ad lucem. Secundò autem vis concupiscibilis ab incommutabili bono ad commutabile, vsque adeo conuersa est, vt

in his, quæ sensibus percipit, facillimè tanquam muta animalia corrumpatur. Tertio verò, vis irascibilis, tam infirma & debilis est, vt malo, & quidquid bono, aut virtuti aduersatur, vix sine graui violentia reluctari possit.

Ad secundum autem quod attinet, sicut ex amissione originalis iustitiæ tanquam ex radice, omnia vitia, & peccata profluunt, ita ex contrario virtutum scilicet remedio curantur; vario tamen virtutis gradu. Et primò quidem cum [homo secundum suam naturam sit animal politicum; virtutes quæ in homine existunt secundum conditionem suæ naturæ politice vocantur, pro ut scilicet homo secundum has virtutes rectè se habet in rebus humanis gerendis.] Secundò verò [quia ad hominem g pertinet, vt etiam ad diuina se trahat, quantum potest, & hoc nobis in sacra Scriptura commendatur multipliciter (secundum illud *Matth. 5.* Estote perfecti, sicut & Pater vester cœlestis perfectus est;) necesse est, ponere quasdam virtutes, medias inter politicas, quæ sunt virtutes humana; & exemplares, quæ sunt virtutes diuina: quæ quidem virtutes distinguuntur secundum diuersitates motus, & termini; ita scilicet, quod quædam sunt virtutes transeuntium, & in diuinam similitudinem tendentium: & hæ vocantur virtutes purgatorie; ita scilicet, quod prudentia omnia mundana diuinorum contemplatione despiciat, omnemque animam co-

E

gita-

a S. Tom. *ibid.* b 1. 2. q. 81. n. 1. e. c *ibid.* d *ibid.* ad r. e 2. 2. q. 53. a. 1. ad 2. f *Platin.* apud *Macrob.* g 1. 2. q. 61. n. 5. c.

gitationem in diuina sola dirigat: temperantia verò relinquat, in quantum natura patitur, quæ corporis vsus requirit: fortitudinis autem est, vt anima non terreatur propter excessum à corpore, & accessum ad superna. Iustitia verò est, vt tota anima consentiat ad huiusmodi propositi viam. Quædam verò sunt virtutes iam assequentium diuinam similitudinem, quæ vocantur virtutes iam purgati animi, ita scilicet, quod prudentia sola diuina intueatur, temperantia terrenas cupiditates neficiat, fortitudo passiones ignoret, iustitia cum diuina mente perpetuo societur, eam scilicet imitando, quas quidem virtutes dicimus esse Beatorum, vel aliquorum in hac vita perfectissimorum.] Tertio autem [sunt aliæ virtutes homini necessario infusæ a ad supernaturalem finem consequendum, quæ Theologicæ dicuntur. & sunt b Fides, Spes, Charitas. Et primò quidem, quantum ad intellectum, adduntur homini quædam principia supernaturalia, quæ diuino lumine capiuntur: & hæc sunt credibilia, de quibus est fides. Secundò verò est voluntas, quæ ordinatur in illum finem: & quantum ad motum intentionis in ipsum tendentem, sicut in id quod est possibile consequi: quod pertinet ad spem: & quantum ad vnionem quandam spiritualem, per quam quodammodo transformatur in illum finem, quod fit per charitatem: appetitus enim vnuscuiusque rei naturali-

ter mouetur, & tendit in finem sibi connaturalem: & iste motus prouenit ex quadam conformitate rei ad suum finem.] Quia verò [peccatum originale est habitus, qui est inordinatio e naturæ, non autem actuale peccatum, quod est inordinatio actus:] hinc è contrario, [virtus d est bona qualitas mentis, qua rectè viuatur, qua nullus malè vitur, quam Deus in nobis sine nobis operatur,] pro huius autem diffinitionis notitia est notandum, quod habituum operatiuorum e aliqui sunt semper ad malum sicut habitus vitiosi, aliqui vero quandoque ad bonum, & quandoque ad malum; sicut opinio se habet ad verum & falsum: Virtus autem est habitus semper se habens ad bonum, & ideo vt discernatur virtus ab his quæ semper se habent ad malum, dicitur, Qua rectè viuatur: vt autem discernatur ab his, quæ se habent quandoque ad bonum, quandoq; ad malum, dicitur, Qua nullus malè vitur. Causa autem efficiens virtutis infusæ (de qua diffinitio datur) Deus est; propter quod dicitur, Quam Deus in nobis sine nobis operatur.] in actus autem exercitio Virtus est actus ordinatus, & debitus: Vitium est actus inordinatus, & illicitus. Vtriusque autem actus tam vitij scilicet, quam virtutis, maiores vel minores fiunt, secundum quod intenduntur, vel remittuntur, ac etiam pro [obiectorum diuersitate f multiplicantur; tam circa operationes, quam passiones.] ac variè exer-

cen-

21.2.9.62.2.1.c. b. 3.c. c. 1.2.9.82.2.1. ad 2. ibid. 9.55.2.4. d. ibid. in o. c. ibid.
f. 1.2.9.69.2.1.c. 6. 2. 3. 4.

eentur ad vitia extirpanda; & quidem directe per contraria; ita vt sicut vitium contrariatur virtuti, sic pro sanando aliquo vitio assumitur talis virtus, quæ vitio ex toto opponitur, vt v. g. vitio superbiæ humilitas, luxuriæ castitas, superfluitati paupertas Euangelica, garrulitati silentium, ac ita consequenter de singulis; prout ad longum tot inuenire est libros, vt te integris sarcinis onerare possis: ad quos quilibet, pro vt sibi permixtum, aut à viro intelligente persuasum, vel secundum propriam deuotionem magis utile visum fuerit, recurrere potest. Nostri enim instituti non est, eiusmodi libros de nouo describi, aut imprimi facere: qui pro cuiuslibet captu, & mensura donationis Christi, accuratè satis ea, quæ pertinent ad vitia cuiusque extirpanda, ac virtutes inferendas pertractant. Vnde etiam hoc loco ea duntaxat breuiter ponimus, quæ ad notitiam praxis necessariò face- re, iudicauimus.

Ad Tertium verò quod attinet; nihil vsque adeo vicissim ex radice inordinatum appetitum, tam sensitium, quàm intellectuum sanare potest, quàm [charitas, quæ est habitus in anima creatus, a qua homo inclinatur in actus omnium virtutum propter Deum, vt illos promptè, & faciliter operetur;] per strenuam actuum virtuosorum exercitationem. Et sic ex radice languor animi, & inordinata inclinatio ad vitia sanari poterit. ita vt etiam virtutes, quæ

inter se connexæ sunt, dum vnã habet alias quoque possideat, ex ipsa bona mentis qualitate profluentes, plus minus tamen intensas, secundum quod in statibus vitæ mysticæ progressum quis fecerit: vt enim ex vera perfectione inordinatas passiones, & corporis dolores potius diiudicet, quàm molestè sentiat; ad donum supernaturalis sapientiæ, si non potius ad altiorem aliquam gratiam, pertinere videtur. Sicut autem Virtutes Theologicæ absque charitate esse non possunt, ita virtutes politicæ, vel [morales, b quæ scilicet per humanam industriam acquiruntur, sine charitate esse possunt;] & prò dolor sunt nimis apud illos, qui ambitionis vitio elati; ne vlli inferiores videantur, & laudem quoque ex virtute, ac spiritali vita ad oculum, pharisæis, & sepulchris dealbatis proprium, venentur: iisdem politicis nimirum & moralibus virtutibus se ornare solent. in quo quidem simulationis genere longè præcellunt illi, qui Satanæ malitia perfusi, tum maxime solari videntur, cum per fictas c Ecstases, visiones, & reuelationes phantastica compositione ementitas, sua diuendunt, & apud incautos, præter omnium virtutum culmen, etiam sanctitatis honorem aucupare norunt. & ideo pro omni cautela fructus charitatis, & opera carnis examinet ille, qui decipi non vult. [omnes enim species iustitiæ d quas habent serui Dei in veritate, possunt habere serui Diaboli in simulatio-

E 2

ne. so-

a 2. 2. q. 23. n. 2. c. b 1. 2. q. 65. n. 1. c. c infra decis. 8. n. 5. d S. Chrysostr. apud Harph. l. 1. p. 2. c. 98.

ne, solam autem charitatem Spiritus sancti non possunt habere.] sunt autem opera carnis *a* fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, idolorum seruitus, veneficia, inimicitia, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ, inuidiæ, homicidia, ebrietates, commestationes, & his similia. Fructus autem Spiritus sunt charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas. Et secundum hæc quomodo *b* in aquis resplendent vultus prospicientium, sic corda hominum manifesta sunt prudentibus. qui ergo vtiliter virtutum exercitio vitia superare, & ex radice delere voluerit, in omnibus suis actionibus ad primam charitatem, quæ Deus est, per internam recollectionem, seu præsentiam Dei confugiat, & oculum spiritus semper ad Deum conetur eleuare: siue hoc fiat per aspirationem, intuitum, vel contemplationem, vel actus resignationis, mortificationis, humiliationis, vel alia quæcunque demum, per quæ quilibet sese ad intra attentius ad Deum occupare poterit.

Virtutis tamen amans, & sincerè studiosus non contristetur, si etiam post multorum annorum labores, & perfectionis conatus, varijs passionibus sese adhuc subijci videat. nam [passiones *c* neque virtutes sunt, neque malitiæ,] & etiam [omnes *d* motus appetitus sensitui passiones dicimus,] motus scilicet

primo primi, in quibus nec vitium, nec virtus est. Atque etiam hinc sequitur, quod [virtutes *e* morales, quæ sunt circa passiones, sicut circa propriam materiam, sine passionibus esse non possunt: cuius ratio est, quia secundum hoc sequeretur, quod virtus moralis faceret appetitum sensituum omnino otiosum: non autem ad virtutem pertinet, quod ea quæ sunt subiecta rationi, à proprijs actibus vacent: sed quod exquantur imperium rationis proprios actus agendo. Vnde sicut virtus membra corporis ordinat, ad actus exteriores debitos, ita appetitum sensituum ad motus proprios ordinatos,] ac etiam virtutis exercitium non turbat, sed ad virtutem pertinet, quod [aliquis bono habito fruatur, *f* vel non habitum habere desideret. vel quod etiam malum futurum caueat, vel quod appetitus sensituius rationi conformetur, vel quod tristetur moderatè *g* in quibus tristandum est. [& hoc *h* etiam vtilè est ad fugiendum mala: sicut enim bona propter delectationem promptius quærentur; ita mala propter tristitiam fortius fugiuntur.]

Nemo autem è contratio virtutis exercitio se satisfecisse, aut rem magnam se præstitisse persuasum habeat, si culicem excolans, camelum deglutiat, & si in rebus corpori necessarijs, v.g. in potu aut cibo, vel similibus, subindè modicum quid sensualitati subtrahat, & interea vitia spiritus, puta vanam

glo-

a Gal 5. *b* Proverb. 27. *c* Aristot. 2. Ethic. c. 5. d 1. 2. q. 59. a. 3 c. *e* ibid. f. 1. 2. q. 59. n. 3. c. *g* 2. Ethic. c. 7. *h* ibid.

gloriam, propriam æstimationem, iram, vindictam, similiaque complura minus obseruet, aut non strenuè emendet. austeritatis namque & abstinentiæ virtus, primò quidem in charitate, & in orationis frequentia radicata, alias pleræque, & singulariter spiritus virtutes, comites habere solet: si eiusmodi austeritates in Deo radicem iecerint, & non in alio aliquo spiritus vitio, pro vt complura exempla docent illum qui ex multa lectione fructum capere nouit. Vt autem in virtutis praxi solidè spiritualis Athleta deducatur, consequenter urgemus, & dicimus,

Exercitium mortificationis & virtutis, in actibus certis, & determinatis esse omnino necessarium.

ARTICVLVS SECVNDVS.

Pla consideratione diuina, & humana mysteria percurrere, ipsi etiam naturæ gratum est, & consolatorium; at virtutis, & mortificationis exercitium, etiam constanti animo horrorem incutit. Tepidiores ergò ne meditationem non perfecisse videantur, dum affectum ad imitandas Saluatoris, B. Virginis, aliorumque Sactorum virtutes, & mortificationes excitant, in genere quidem secum statuunt, ac proponunt, in omnibus Deo placere, omnia quæ recta, pia, & optima nouerint, imitari, dein nihil penitus, aut minus, quam modicum præstantes. Cum autem actiones humanæ sint singulares, ea-

rumque nullus præ momentanea successione, apud nos sit numerus, quis sincerus mortificationis amator in genere singula corriget? et si cum proposito particulari v. g. tribus vicibus hoc die contemptus suscipiis; vix tamen se hoc ex corde præstitisse comperit, quis absque propria tepiditate, & deceptione, omnia & singula, generali tali quali cogitatione, in melius emendanda, libimet persuadere audeat?

Eapropter spiritualis profectus sincerus amator, virili pectore indices fetura animaduersione seipsum determinatis actibus mortificationis, qui inordinatos appetitus respiciant, excruciet, & dicat (ò fons vitæ moriar, vt te videam; mortificem me, vt te stuar; abnegem me, vt liceat loqui tecum.) ne mors ingrediatur per *b* fenestras sensuum externorum, & internorum, addatque imaginationi, & intellectui ad antiquas & memoria recorditas species, nouissimas peiores prioribus. Si verò mysticus non vsque adeò se pronum ad immortificationes inuenierit, non ideò tamen naturam in melius commutare desinat; sed actus determinatos alicuius virtutis, puta humilitatis, mansuetudinis, &c. exercendos statuat. Virtus enim cum sit recta animi affectio, bonum sub ratione pulchri, & decoris appetens, occasionem præbebit abundantem, vt in die malo tentationis, & ariditatis non faciliè, ab incommutabili, ad commutabile bonum desleat. Veruntamen qui durioris certioris natu-

E 3

ram

a S. August. in soliloq. b Ierem. 9.